

Witam 😊

PRACA DOMOWA NR 1 (9-13.11.2020)

UWAGA!

Odpowiedzi na polecenia proszę zapisać w zeszycie, na kartach lub w postaci tekstu w programie word. Proszę je odesłać na mój adres e-mail: tampor@wp.pl lub przez komunikator Messenger

do **18 LISTOPADA**

w postaci zdjęć (screenów) lub pliku tekstowego.

Proszę wykonać następujące polecenia z podręcznika „To się czyta! 1” Anny Klimowicz i Joanny Ginter:

Temat : „Ludzki los w mitologii greckiej”

1. Odpowiedz pisemnie na pytania.

Czy zdarzyło Ci się znaleźć w trudnej sytuacji, w której niewiele od Ciebie zależało? Krótko o niej opowiedz. W jakim stopniu można było ją zmienić?

2. Przeczytaj notatkę o utworze, który jest tematem lekcji (szare pole, strona 40, podręcznik) i przepisz ją do zeszytu.

3. Wyszukaj z różnych źródeł informacje o terminach: *mit*, *mitologia*, *fatum*, *fortuna*, *przeznaczenie*.

4. Zapoznaj się z epoką starożytną. Skorzystaj z linków:

<https://epodreczniki.pl/a/dziedzictwo-starozytnosci/DyFQFTJ4O>

<https://epodreczniki.pl/a/kiedy-i-gdzie-rozpoznal-sie-antyk/DqQUgMZD4>

5. Przeczytaj tekst z podręcznika „Bóstwa doli i spraw ludzkich” (strony 40-42), a następnie wykonaj polecenia 1-7 (strona 42).

Córki Nocy i nić życia

Ludzki los w mitologii greckiej

NA POCZĄTEK

Czy zdarzyło Ci się znaleźć w trudnej sytuacji, w której niewiele od Ciebie zależało? Krótko o niej opowiedz. W jakim stopniu można było ją zmienić?

O UTWORZE

W mitach greckich występowały istoty, którym musieli być posłuszni nie tylko ludzie, lecz także bogowie. Były to Mojry – boginie przeznaczenia, decydujące o ludzkim losie. Starożytni Grecy wyobrażali je sobie jako trzy kobiety:

- Kloto, czyli „przędka”, przędła nić życia. Zazwyczaj przedstawiano ją z wrzecionem w ręce.
- Lachesis, inaczej „obdarzająca”, umacniała i rozwijała nić. Często była ukazywana z tabliczką lub rylcem, czyli starożytnym przyrządem do pisania.
- Atropos, zwana „nieodwracalną”, przecinała nić i w ten sposób kończyła życie danej osoby. Wyobrażano ją sobie jako postać ze zwojem, z klepsydrą lub wagą.

W mitologii rzymskiej także występowały trzy boginie przeznaczenia, utożsamiane z Mojrami. Były to Parki: Nona, Decima i Morta.

Więcej o starożytności i mitach greckich → s. 170–173

LEKTURA
OBOWIĄZKOWA

STAROŻYTNOŚĆ

Jan Parandowski

Bóstwa doli i spraw ludzkich (fragmenty)

Przeznaczenie
w wierzeniach
Greków

Mojry (Parki)

Grecy wierzyli, że ponad światem bogów istnieje Przeznaczenie, któremu cały Olimp musi ulegać. Nawet bogowie nie potrafią człowieka wybawić od śmierci wbrew woli przeznaczenia. Lecz mitologia grecka jest jednym spletem cudów, nie dziw więc, że i w tej mierze bywają wyjątki i że bogowie zwycięsko opierają się przeznaczeniu, któremu powinni być bezwzględnie posłuszni. Te wierzenia, z początku dość niejasne, ukształtowały się w podaniu o trzech Mojrach.

Kim były
Mojry?

Mojry są córkami Nocy i nazywają się: Kloto, Lachesis, Atropos. One to przędą¹ nić żywota

¹ Prząść – przerabiać włókno na nić.

WARTO WIEDZIEĆ

Oprócz Mojry w mitologii greckiej występowało wiele innych bóstw, od których zależał los człowieka i przebieg jego życia, np. Nemezis, Tyche, Hypnos i Tanatos. Ta pierwsza strzegła równowagi świata i czuwała, aby człowiek nie przekroczył przypisanej mu miary szczęścia. Uosabiała gniew bogów – karę spadającą na ludzi, którzy unosili się pychą i zbyt wierzyli w swoje siły i powodzenie. Tyche była boginią przypadku i zmiennego losu. Zazwyczaj przedstawiano ją z rogami obfitości i ze sterem w dłoni oraz z zawiązanymi oczami. Hypnos i Tanatos byli braćmi. Pierwszy władał snem, zsyłał go na ludzi i bogów, drugi uosabiał śmierć.

Bogini Nemezis, rzymska rzeźba
▼ z II w. p.n.e

² **Platon** – starożytny filozof grecki, jeden z najważniejszych myślicieli kultury zachodniej.

³ **Obiata** – dawniej: ofiara ze zwierząt lub płodów rolnych składana bogom albo ku czci zmarłych.

⁴ **Niewiasta** – dawniej: kobieta.

⁵ **Kądział** – tu: pęk wtókien przygotowany do przędzenia.

⁶ **Prząśniczki** – tu: kobiety, które przędą.

⁷ **Hellada** – tu: Grecja.

⁸ **Wierchy** – szczyty górskie.

⁹ **Usposobić** – wprowadzić kogoś w określony nastrój.

ludzkiego, którą w końcu najstarsza z nich, nieubłagana Atropos, przecina w godzinę śmierci. Platon² wyobrażał je sobie jako potęgę wyższego porządku świata: siedzą w niebie, na tronie, w białych szatach, z wieńcami na głowach, zajęte pracą przędzenia przy dźwiękach harmonii sfer.

Od nich zależało życie ludzkie: wzywano je przy urodzeniu dziecka, państwo młodzi składali im ofiarę w dzień ślubu, jeźdźcy czynili im obiaty³ przed wyścigami. Widziano w nich strażniczki ładu panującego we wszechświecie i w stosunkach ziemskich. Miały swoje ołtarze i świątynie, w ofierze dawano im owoce, wodę zmieszaną z miodem i kwiaty – jak bóstwom ziemi. Rzadko natomiast spotykamy ich posągi. Wyobrażano je w sztuce jako niewiasty⁴ poważne, z kądzielą⁵ w ręce, z wagą albo zwojem papirusu, na którym piszą nieomylnie słowa przeznaczenia.

Surowe te prząśniczki⁶ przetrwały starożytność i w niezmienionej postaci, pod tym samym imieniem, żyją do dziś w wyobraźni ludu greckiego. Owszem, czego nam nie dopowiedzieli o nich pisarze starożytni, to odnajdziemy w żywej tradycji chłopów współczesnej Hellady⁷. Grecy dzisiejsi opowiadają, że Mojry, stare, pomarszczone kobiety, zawsze czarno ubrane, przebywają wśród wierchów⁸ Olimpu albo też kryją się w tajemniczych jaskiniach. W trzecią noc po urodzeniu się dziecka przychodzą do domu, stają nad kołyską i wypowiadają los, jaki będzie rządził życiem nowego człowieka. Czasem, na znak swej bytności, zostawiają na jego czole znamię. Chcąc je dobrze usposobić⁹, trzeba im złożyć ofiarę: kładzie się przy noworodku wino, trzy kromki chleba, ciastka i pieniądze. Jeśli Mojry to wezmą, znak, że dziecko będzie szczęśliwe. Raz matka obudziła się w chwili, gdy do pokoju weszły Mojry, i posłyszała, jak jej córeczce hojnie wróżyły.

Kim były
Mojry?

Mojry
w greckich
wierzeniach
ludowych

Pierwsza dała jej piękność anielską, druga powiedziała, że gdy się dziewczę zaśmieje, dwie róże pachnące spadać będą z jej policzków, a trzecia, że gdy zapłacze, z oczu jej sypać się będą perły. Ale nie trzeba Mojr ani podpatrywać, ani podsłuchiwać, gdyż osoby boskie lubią wchodzić i wychodzić potajemnie. Najlepiej dziecko położyć w pustym pokoju i tylko drzwi zostawić otwarte: czasem bowiem Mojry zmieniają swą postać i zjawiają się jako czarny kot.

PO PRZECZYTANIU

Czytanie ze zrozumieniem

1. Kim, według starożytnych Greków, były Mojry?
2. Która z Mojr decydowała o długości ludzkiego życia?
3. Co robili dawni Grecy, aby zyskać łaskę bogiń?
4. Jakie dary zostawiano Mojrom, żeby zdobyć ich przychyłność dla nowo narodzonego dziecka?

Ukryte w tekście

5. Jakie ważne wydarzenia i cechy ludzkiego życia uosabiały Mojry?
6. Autor opisuje Mojry jako *strażniczki ładu panującego we wszechświecie i stosunkach ziemskich*. Wyjaśnij na podstawie tekstu, jak rozumiesz to określenie.
7. Dlaczego wiara w Mojry przetrwała do późniejszych czasów i stała się częścią greckiej tradycji ludowej?

Poszukaj

8. Wyjaśnij, co oznaczają słowa: *fatum*, *fortuna*, *opatrzność*, *przeznaczenie*, *traf*. Ułóż z każdym z nich po jednym zdaniu. Zapisz te zdania w zeszycie.
- *9. Porównaj różne sposoby przedstawiania Mojr. Skorzystaj z opisów zawartych w tekście oraz z przykładów odnalezionych w innych źródłach. Zwróć uwagę na wygląd, wiek i ubiór postaci oraz wyróżniające je cechy. Zadanie wykonaj w zeszycie.

Twoim zdaniem

10. Jak sądzisz, co ma największy wpływ na życie ludzi: przeznaczenie, przypadek czy decyzje, które podejmują? W wypowiedzi odwołaj się do własnych doświadczeń oraz do przykładów z książek lub filmów.